

հերոսն, կազմակերպուած ուղերձի խօսքեր ուղ-
ղուեցան ինծի տղաքներու եւ աղջիկներու կող-
մէն: Ամէնքը առ հասարակ բարեկամական զգա-
ցումներ արտայայտեցին Սովիեթ. Միութեան
ժողովուրդներու կողմէն դէպի իրենց դաշնակից-
ները»:

Քէնթրօրիի ԳԱՀԵՐԷՅ ՏՈՒՔՏ. ՃԱՆՍՈՐՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

(Հրատ. խտալական «Ունիթա» թերթին մէջ,
1945, 5 Օգոստոս, անկելով «Խէօյթեր» Գործա-
կալութեանէն: Կը թարգմանենք հոս հաւատարմու-
թեամբ):

«Կրօնական ազատութիւն Հայաստանի մէջ. —
Ինչ ըրած է Սովիեթական կառավարութիւնը այս
երկրին համար: Այս էր ահա իմ տիրական մտա-
ծութիւնս՝ երբ ահագին բարձրութեամբ թռչելով
կանցնէինք Վրաստանի սահմանազուլուխէն եւ կը
մտնէինք Հայաստան: Ու երբ բաւական ժամանակ
մը վերջ՝ ի դարձին կրկին կ'անցնէի սահմանա-
զուլուխը կէս դէշերի շրջակայքով՝ ուղղուած դէպի
Քէնթրիս, կրնայի պատասխանել այժմ ես ինծի.
Հայաստան, Սովիեթական իշխանութեան տակ,
թեւեղութեամբ է այնպիսի շրջանի մը մէջ՝ որ կը
խոստանայ ըլլալ իրեն համար ամէնէն բարեբա-
տիկ եւ կազմակերպուած շրջանը, զոր չէ ունեցած
իր ողբերգական ու յուզեալ կեանքի պատմու-
թեան ամբողջ ընթացքին»: (Դիտ. թարգմ. Պատ-
մողը հոս նկատի չառնէր մեր հին պատմութեան
ծաղկեալ շրջանները):

«Առիթ ունեցայ խօսելու բոլոր դասակարգի
մարդոց հետ. քաղաքի եւ գիւղի բանուորներու
հետ, ուսուցիչներու, համալսարանի ուսուցչա-
պետներու, ճարտարապետներու, արուեստագէտ-
ներու եւ կղերին հետ: Եփման մէջ մտայ հայկ.
եկեղեցւոյ ամէնէն բարձր իշխանաւորներուն հետ,
կաթիլագոսներու, արքեպիսկոպոսներու, պատ-
րիարքներու, որոնք եկած հաւաքուած էին հոն
Եգիպտոսէն, Պէրսիոթէն, Երուսաղէմէն, Քալի-
ֆոնիայէն եւ Նիւ-Եորքէն: Քննեցի եւ ուսումնա-
սիրեցի Երեւան քաղաքը՝ ընկերակցութեամբ ճար-
տարապետներու, եւ տեսայ պատրաստուած յա-
տակազիծը ազգայ ընդարձակումին համար:
Հասկցայ իսկոյն որ շատ մեծ բաներ տեղի ու-
նեցած են եւ դեռ տեղի պիտի ունենան Երեւանի
եւ բովանդակ Հայաստանի մէջ: Քսան հազար բը-
նակչութիւն ունեցող փոքրիկ գիւղաքաղաքէ մը,
հողէ տանիքներով, եւ գէշ սալաշատակուած նեղ
ճամբաներով, ինչպէս էր Երեւան Յեղափոխութե-
անէն առաջ, այսօր փոխուած ու եղած է արդիական
քաղաք մը՝ որ 200,000 բնակիչ ունենալու տա-
րողութիւն ունի. եւ որոնց թիւը երթալով աւելի
կ'աճի, այնպէս որ ահագնական թամբերանէ
չինուած յատակազիծը 150,000 բնակչութեան մը
համար, անբաւարար դարձած է արդէն: Պատ-
րաստ են ներկայիս նոր յատակազիծեր՝ որ նկա-

տի կ'առնեն շուրջ 450,000 բնակիչներու թիւ մը:
Հիանալի է հոն արտաքին շեղութեան հետ, որով
կը յղացուին ծրագրիները, նաեւ անոր հաւասար
աշխուժութիւնը, որով կը ձեռնարկեն անմիջապէս
իրադրութիւն: Նախատեսուած է եւ կառուցումը,
քաղաքին կեդրոնէն հեռու, նոր տուններու՝ որոնց
պահասը հեռոջեակ կը զգացուի ճարտարարուես-
տի մէջ ձեռք բերուած յարաճուն զարգացումին
եւ դէպի մայրաքաղաքը խուժած նոր բնակիչնե-
րուն աճած թիւին պատճառով: Մտադրուած է
չինեւ եւս սքանչելի գրատուն մը հայկ. յարգի
ձեռագրիներուն համար, Սթալին ճամբուն հիւսի-
սային ծայրը փոռահեղ շէնք մը, ուր կարելի
պիտի ըլլայ մօտենալ ճարտարապետական գեղե-
ցիկ յղացումով շինուած աստիճաններով, պիտի
ունենայ աւազաններ շատրուաններով, եւ ջրը-
վէժներ երկու կողմերէն: Չորս տարուան մէջ
պիտի վերջանայ կառուցումը: Անոր շուրջը պիտի
բնակին միայն ուսանողներ եւ արուեստագէտներ:
Հիւսիս արեւելեան կողմը փոռած ըլլալներու վը-
րայ, ծածկուած ծառերով, պիտի բարձրացուին
բուժարաններ, ապաստանարաններ հիւանդ մա-
նուկներու. սկսած են արդէն տնկել ծառեր քա-
ղաքին հիւսիսային կողմը»:

«Եայց Հայաստան ոչ թէ միայն ճարտարա-
ուեստի մէջ, այլ նաեւ ընդհանուր մշակութային
տեսակէտով հիանալի նորութիւն ու զարգացում
ունի: Հայաստան, ինչպէս բոլոր Սովիեթ. Միու-
թեան մէջ, արուեստագէտ մը որ որչափ փորձերու
ենթարկուելի վերջ, ցոյց տուած է իր մէջ յայտնի
պատրաստութիւն մը, այնպիսին ամէն տնտեսա-
կան մտահոգութեանէ ազատ կ'ըլլուի, որպէս զի
կարենայ անարգել նուիրուիլ իր արուեստին»:

«Հայկական Եկեղեցին ալ նոյնպէս կը մասնակ-
ցի այս հայկական վերածնունդին: Ան՝ քրիստո-
նէութեան ամէնէն հին եկեղեցիներէն մէկը, որ
ամէնէն մեծ ճնշումն ու հարստահարութիւնը կը-
րած է անցեալին մէջ, համոզուած եմ որ իր այս
նոր կեանքի սկզբնաւորութեան արշալոյսը շատ
փառաւոր պիտի ըլլայ: Եւ յիշուի կրօնա-բարո-
յական փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած է Սով-
Հայաստանի մէջ, փոփոխութիւն մը որ կարե-
լիութիւններ կ'ընձեռէ վերածնունդի ամենուն
համար: Այսպիսի մշակութային եւ կրօնական
շարժում մը սահմանուած է հեռոջեակ աւելի զօ-
րանալու, եւ եթէ հայկ. Եկեղեցին ուզէ զար-
գանալ եւ ընդունիլ իր մէջ նոր լոյսեր նոր աշ-
խարհի գաղափարներու եւ գիտութեան մակար-
դակէն, օգուտէն զատ ուրիշ բան պիտի չունե-
նայ: Հայերուն կրօնական գաղափարները մեծա-
պէս ազդեցութիւն կրած են այն երկրներէն,
ուր ապաստանած են հալածանքներու պատճա-
ռով: Ես ինքս ներկայ էի՝ երբ տասնըհինգ զա-
նազան տեղերէ հասան հոն պատուիրակներ իրենց
կաթողիկոսին ընտրութեան համար: Պատուիրակ-
ները նկատուած էին Սովիեթական Միութեան

հիւրերը: Անոնցմէ շատերուն հետ խօսեցայ,
ներկայ դրանուցայ անոնց համադրումարին, լսե-
ցի անոնց որոշողութիւնն ալ հիմնելու կղերանոց
մը, կանգնելու գրատուն մը, եւ զգածուեցայ ա-
նոնց ուղեւորութեան, հաւատքէն եւ գիտակցու-
թեան զոր ցոյց կու տային զորոքութեան կաթողի-
կայ եղայ նաեւ յուզիչ արարողութեան կաթողի-
կայ մէջ Սթալինի եւ կաթողիկոսին, շնորհուած են
հայ եկեղեցւոյ բաւական լայն ազատութիւններ:
Այդ ազատութիւններէն առաջինն էր այն՝ որ ար-
տասահմանի հայերուն հրաման տրուած էր եր-
թաւու մայր հողին վրայ ընտրելու իրենց կա-
թողիկոսը էջմիածնի Աթոռին, որ երկար ատեն
թափուր մնացած էր: Յետոյ շնորհուած է թոյլ-
տալու կառուցանելու կղերաններ, եւ կանգնելու
ցնելու համար նոր քահանայներ, եւ կանգնելու
գրատուն մը, ունենալու իր սեպհական տպարա-
մտնելու իր նախկին պաշտօնավայրը եւ վերստա-
նալու զորոքութեան իրաւունքը նաեւ էջմիածնի
յարակից միւս էջմիածններուն»:

«Այսպէս, որքան ես տեսայ իմ աչքերով, Հա-
յաստան մտած է նոր շրջանի մը մէջ նկատմամբ
ճարտարարուեստի, երկրազորութեան, մտաւո-
րական ու կրօնական կեանքի»:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Քէնթրօրիի Գահերէցէն
աւանդուած տեղեկութիւններուն եւ ազգային ԼԵ-
րագիրներէն քաղուածներուն մէջ կը տեսնուին
մէկ քանի թեթեւ տարբերութիւններ նկատմամբ
բնակչութեան թիւերուն, բայց ընդհանուրին մէջ
միեւնոյնը կը հաստատեն, մանաւանդ թէ ունի
նորութիւններ, ինչպէս Սթալինեան ճամբուն ծայ-
րը՝ ազգային յարգի ձեռագրիներու համար կա-
ռուցուելիք նոր գրատան աշխարհը, որուն մասին
մեր լրագիրները չէին խօսած:

—000—

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կը հաղորդեն Մարտիիայէն որ Ա. Ահարոնեան,
մեր ամէնէն զգայուն եւ կատարեալ արձակագի-
րը եւ «գուլուժ»ի բողոք վիպասանը, զատազար-
տուած է այլեւս բոլորովին դամուած մնալու
անկողին: Ձինքը խնամող բժիշկները հետամուտ
են հիւանդապահական ծառայութիւնները այնպէս
մը կազմակերպելու՝ որ հիւանդը նուազ նեղուի:

—000—

ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵՆԱՆԻ ՄԱՀԸ

Յաւով կ'իմանանք որ ազգային բանաստեղծ
Վահան Թէքեան՝ վախճանած է Գահերէ 1945
Ապրիլ 8ին, հասակի մը մէջ՝ երբ տակաւին
լծուած իր գրական վաստակներուն, կրնար ճո-
խացնել մեր գրականութեան արտը նորագոյն ար-

«ԲԱԶՄԱՎԵՊ»

տաղրութիւններով: Վահան Թէքեան՝ մեր խոր-
հրանշապալա բանաստեղծութեան վերջին ներ-
կայացուցիչներէն էր, մէկը՝ որ երիտասարդ
սերունդին մէջ ալ իր բանաստեղծ՝ ունեցած է
մեծ ազդեցութիւն եւ հետեւողներ իր արուեստին
եւ ոճին:

—000—

ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՏՕՆԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵՋ

Փարիզի հայ դադութը, նախաձեռնութեամբ Հայ
Գրողներու Ընկերութեան, Յուլիոս Լին մեծ հան-
դիսաւորութեամբ տօնեց Սորպոնի ամփիթատրո-
նին մէջ հայ բանաստեղծութեան եւ երգի տօնը:
Կը նախագահէր Ֆրանս. Գրողներու Ընկերու-
թեան նախագահ՝ ահագնական Պր. Ժորժ Լը-
գոնք, ալեգարգ գրագէտը՝ որ յատուկ համա-
կրութեամբ կապուած է հայ ազգին հետ, եւ
անցեալին մէջ եւս պաշտպան կանգնած հայա-
կան դատին ու իրաւունքներուն:

Խօսած են ընդ կրուսէ Ֆրանսացի նշանաւոր
պատմագէտը՝ ծանրանալով զլիաւերապէս կիլի-
կան հայ իշխաններու բերած աշակցութիւններու
գեղեցիկ դրուագներուն վրայ խաչակիրներու պա-
տերազմին ժամանակ, եւ յետոյ նաեւ մշակու-
թային ու ընկերային յարաբերութիւններու մա-
սին հայոց եւ Ֆրանսացիներուն միջեւ՝ հին ա-
տեն ու ներկայիս: Խօսք առած է նաեւ Պր.
Արշակ Զօպանեան, նախագահ Հայ Գրողներու
Ընկերութեան, ու ցոյց տուած է Ֆրանսերէն ճա-
նով մը հայ բանաստեղծութեան եւ արուեստի
ինքնատիպ նկարագիրն ու գեղեցկութիւնները, եւ
վերջին շրջանին Ֆրանսացի գրագէտներու ազդե-
ցութիւնը մեր արեւմտահայ գրականութեան վը-
րայ: Յիշատակած է այս առթիւ պատերազմի
ժամանակ նահատակուած Սեմա Հայ երիտասարդ
բանաստեղծին եւ Մ. Մամուշեանի գէժքերն ու
զորոքը, որոնցմէ ինչ ինչ կտորներ, Ֆրանսե-
րէնի վերածուած էրմէ, արտասանուած են հան-
դէսի պահուն մեծ յուզում առաջ բերելով: Հան-
դէսի նախագահը Պր. Ժորժ Լըգոնք, ի յարգանս
անոնց յիշատակին՝ հրաւիրած է ժողովուրդը
վայրկեան մը լուսութիւն պահելու յոտնկայս:

—000—

ՅՈՒՑԱՀԱՆՎԵՍ
ՆԿԱՐԻՉ Զ. ՄՈՒԹԱՅԵԱՆԻ

Պր. Զարեհ Մութաֆեան, Միւլիթարեան նախկին
աշակերտ, առաջին անգամ է որ Փարիզի մէջ
Գեկտ. 22ին, Կալըրի Ալարի սրահներուն մէջ՝
տուած է ցուցահանդէս մը իր վերջին զորքերուն:
Իր նկարչական արուեստի առաջին շրջանին՝ նախ
Միւլան, յետոյ Զուրիցերիոյ քաղաքներէն՝ Պեռնա
եւ Ժընեւ՝ արժանացած էր արդէն ան մեծ գո-
վեստներու՝ նշանաւոր գեղարուեստագէտ քննա-
դատներու կողմէն:

ՀԱՅ ՆՇԱՆԱԻՈՐ ԵՐԳՉՈՒՅԻ

ՄԵԾԾՕ-ՍՕՓՐԱՆՈՑ

ՕՐ. ՄԱՐԻ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

Օր. Մարի Պոտուրեան Պարտիզակցի, Բեռլինի մեր ողբ. Հ. Ա. Ղազարեանի, լուսած անուն մըն է այլևս, ոչ միայն վեցնետիկի, այլ նաև իտալիոյ ուրիշ ֆաղաֆներուն մէջ. ստացած է յանախ

և դեռ կը ստանայ գանգալեան երաժշտական հանդէսներու յանձնախումբերէն բախանձագին հրաւերներ:

Վերջերս վեցնետիկի Զայնափիլոսի Կեդրոնը կազմակերպած ըլլալով տալ նաշակ մը արդի ճայնական երաժշտութեան, դիմած էր հայ երգչուհիին, որ իր գմայիլի գեղգեղումներով վերջոտին ապացոյցը կու տար իր արուեստին կատարելութեան: Այս տարուայ Նոյեմբ. 14ի երեկոյեան օտարներէն երեկոյքը ժամը 7-8, մին էր այն հանելի ժամանցներէն: Յայտագիրը կազմուած էր գասական եւ նաև արդի երաժշտական կտորներէ, գորս բոլորն ալ անքերի ճշգրտութեամբ եւ իր ճայնի նկուն, ոլորուն կակղութեամբ, եւ զգացումի նրբերանգներով գիտցաւ արտայայտել եւ սիրել տալ Պալսէն, Պասսանիէն, Մարքիսիէն, Կրիկէն, Կունոյէն, Փիցցէրփիէն երգուած կտորները եւ իտալացի նոր երգահան Օր. Մարիլո Գափուիսէն, որուն «Կեանքի նաակը» (La Nave della vita), համակրելի շեշտ մը ունէր. խօսուն, բատերական շարժումով լի: Շատ գեղեցիկ էր կունոյի «Յայգանուազը» (Serrenata), գոր մեր ուշիմ ու շնորհալի երգչուհիին փափուկ ու ազնի կերպով արտայայտեց:

Նոյն վեցնետիկեան Զայնափիլոսի Կեդրոնը 20 Գեկտեմբերով սկիզբ կու տար ճնարական շրջանի մը (Ciclo lirico). եւ այս անգամ դարձեալ ինքը Մարի Պոտուրեանն է նախընտրուած երգչուհին, որ երգեց գլխաւորապէս Փիցցէրփիէն, Գագելլայէն եւ Մալիփիէրոյէն: Գեկտեմբեր 28ինը՝ այս շարքին նուիրուած երկրորդ երեկոյքն էր, կատարուած միշտ մեծ յաջողութեամբ:

Երգչուհին Օր. Մարի Պոտուրեանի մէջ՝ նոր յայտնութիւն մըն է, բայց յայտնութիւն մը որ արթնցուց իսկոյն գեղարուեստական այս երկրին մէջ լարուած ուշադրութիւն:

Նէ արդէն տաղանդաւոր դաշնակահարուհի մը, 1931ի Յուլիսին աւարտած իր ուսումները եւ ստացած վկայականը՝ անմիջապէս հոս վեցնետիկի մէջ կ'ըլլար գարդը նուագահանդէսներու, փնտռուած եւ սիրուած ակումբներու մէջ: Փասուա, Ռովիկոյ, Ատրիա, Թրեւիզոյ, Ուտինէ, Միլան, Պոլոնիա, Գրեմոնա, եւ դեռ ուրիշ բազմաթիւ ֆաղաֆներու մէջ ի յայտ բերած է իր մատներուն նարտարութիւնը եւ իր արուեստին բոլոր խանդն ու նրբութիւնը:

Իր համբաւը իտալիայէն դուրս եւս կը տարածուէր եւ կ'արժանանար հիացումի նաև Փարիզ եւ Վարշաւա:

1940ին է սակայն որ իր դաշնակահարուհիի համբաւին վրայ՝ կ'աւելնար ճայնի հմայքն ալ: Օր. Մարի, օժտուած ի բնէ նուրբ ու գիտակից նաշակով եւ իմացականութեամբ, փութով՝ աւելի նիշտ չլսուած արագութեամբ աւարտեց ուսումնական ընթացքը՝ մտնելով իսկոյն Գ. դասարանը եւ ստանալով նոյն տարին իսկ առաջին վկայականը «Գեղեցիկ երգի» յաջորդ տարին 1941ին լրացնելով ամբողջ պահանջուած ուսումները՝ կը ստանար «Professoressa in Bel Canto»ի տիտղոսը՝ երկու տարուան մէջ կատարելով հինգ դասարաններու նիւթերը, ձիւտա տալլա Ռիծժա Ուսուցչուհիի ձեռքին տակ, որ կը հիանար հայ օրիորդին ուշիմութեան եւ արտասովոր ընդունակութեան վրայ:

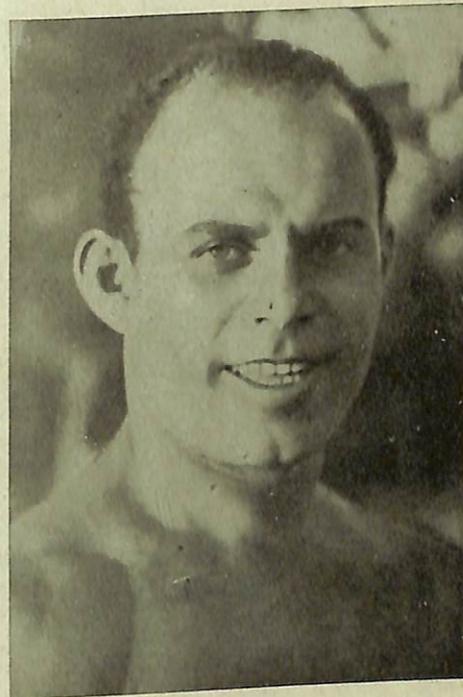
Ու այնուհետեւ նախ վեցնետիկ, եւ ապա իտալական գլխաւոր ֆաղաֆներու մէջ, որքան որ պատերազմով ստեղծուած կեանքի դժուար կացութիւնը կը քոյլատրէր, նէ կը ստանար միշտ ծափահարութիւններ: 1940ի Ապրիլ 8ին տակաւին չաւարտած իր ընթացքը, փորձը կու տար իր երգի դիւրանքին՝ Թրեւիզի մէջ: Եւ յաջորդաբար 1942ին կը հաւիրուէր Ուտինէի մէջ կազմակերպուած «Pro Combattenti»ի Յանձնախումբէն՝ փայլ տալու հանդէսին իր երգով. ինչպէս 1943, Մարտ 30ին Պոլոնիայի Պետական երաժշտանոցին Սրահին մէջ, Ապրիլ 12ին Փատուայի երաժշտանոցին մէջ, եւ դեռ նոյն տարուայ Մայիս 24ին՝ Կորիցիայի Գեղարուեստի Ընկերութեան կողմէ կազմակերպուած հանդէսին առօրէ: Իսկ 1944 Յունուար 23ին՝ վերստին վեցնետիկ գանգալեան ա-

Մ Ա Ր Զ Ի Կ

ՊՐ. ՍՏԵՓԱՆ ՍՐԱՊԵԱՆ

Մեր թերթին թղթակից մը կը հաղորդէ. Նոյեմբեր 18ին Միլանի հրէջջ մեծ խումբին կազմակերպութեամբ տեղի ունեցան իտալիոյ մարզիկներու միջև ծանրութիւն բարձրացնելու ախոյեանութեան մրցումները: Ներկայ էին բազմաթիւ ընտիր մարզիկներ, ժամադրուած հասնելու Միլան՝ իտալիոյ զանազան կողմերէն: Մըրցումներուն կը մասնակցէր նաև Միլիթարեան Վարժարանի երբեմնի սան՝ յայտնի մարզիկ Պր. Ստեփան Սրապեան, որուն պիտի վիճակուէր Իտալիոյ բացարձակ ախոյեանի տիտղոսը՝ ծանրութիւն բարձրացնելու մէջ: Յիշուի Պր. Ստեփան Սրապեան, կազմակերպիչներուն եւ խումբի հաշարութեան զնահատանքին եւ ջերմ ծափահարութեան զնահատանքին՝ երբ ձայնասփիւռը աւետեց իր յաղթութեան լուրը:

Իր բարձրացուցած ծանրութեան չափանիշն է՝ 310 քիլոյ: Պր. Ս. Սրապեան իտալիոյ մարզա-

կան կեդրոնական մարմնոյն կողմէ երբեմն պաշտօնապէս կը հրաւիրուի խօսելու ձայնասփիւռէն՝ մարզական այլ եւ այլ նիւթերու շուրջ: Վերջերս մարզական այլ եւ այլ նիւթերու շուրջ ունեցանք: մի քանի անգամ զինք լսելու հաճոյքը ունեցանք: Պր. Ստեփան Սրապեան ծնած է Կէլվէյի Օրթոթոպիզը, 11 Յունուար 1908ին: Մեր ջերմ շնորհակալութիւնները եւ մաղթանքները նորագոյն հաւորութիւնները եւ մաղթանքները նորագոյն յաջողութիւնները: Ա.

ԽՄԲ.

նիքներով լսել տուաւ կրկին ու կրկին անգամ իր ճայնը ի հիացումն արուեստագէտներու, ինչպէս օրինակի համար «Circolo artistico»էն կազմակերպուած երեկոյքին մէջ:

Յայտագիրներուն վրայ, որ ընդհանրապէս կը պարունակեն վերտի, վակների, Պասսանիի, Տուրանթի, Բովելի, Բէսփիկի կտորները՝ կը գտնենք նաև հայկական հեղինակներէ ընտրուած երգեր, ինչպէս Կոմիտաս Վ.է «Քէլիբ ցուրթ», «Ծիրանի ծառ», «Զեմ կրնայ» ժողովրդական սիրուն երգերը, Մելիքեանի «Վարդը», Ալեմշահի «Ծաղիկ էի» եւայլն:

Մեծապէս գովելի է անտարակոյս Օր. Մարի Պոտուրեանի մէջ նաև ազգասիրութիւնը, որ եւրոպական արուեստի այս կեդրոններուն մէջ չի մտնար ցուցադրել եւս հայ երգին գեղեցկութիւնը:

Իր ստացած հրաւերները գանգալեան ֆաղաֆներէ, արդէն շատ բան կ'ընեն իր արուեստի կատարելութեան մասին. սակայն աւելցնենք նաև սա պարագան՝ որ նէ երգած է յատկապէս Յենիչէ քատրոնին մէջ ի վեցնետիկ. բան մը որ շատ մեծահամբաւ արուեստագէտներու միայն տրուած առանձնաշնորհութիւն է: 1942, Սեպտեմբեր 6ին միջազգային երաժշտութեան նուիրուած երեկոյքին մէջ, յետոյ 1944, Նոյեմբեր 27ին՝ Մօզար-Բէսփիկի-Պեթովէն երգահաններու գմայիլի կըտորներէն ընտրուած նուագահանդէսի մը առօրէ, ուր այնքան յաջող կերպով երգած է Օրթոթիոյ Բէսփիկի «Թրամոնթո»ն, որ հեղինակին գլուխ գործոցներէն է: Իսկ այս տարի, 13 Օգոստոսին, Երևասարդաց Մշակութային Միութեան կողմէ պատրաստուած երեկոյքին մէջ արժանացած է շնորհալից ծափերու՝ անքերի երգեցողութեամբ ընկերակցելով լարական գործիքներուն:

Երեւցած է նաև բեմի վրայ, կատարելով ձ. Փուչչինիի «Սուօր Անճելիբա» օփերային մէջ զըլ-խաւոր դերերէն մէկը: Ներկայացուած տեղի ունեցած է վիչենցա ֆաղաֆը 1942, Յունիս 14ին, իտալական կարմիր հաշիւն ի նպաստ:

Ինչ որ նկատելի է իր երգին մէջ եւ գոր կը մատնանշեն օրաբերքերն ալ, այն է՝ որ նէ կատարեալ տիրապետութիւն ունի գեղեցիկ երգի արուեստին: Իր դաշնակահարուհիի պարագան կու տայ իրեն այնպիսի երաժշտականութիւն մը գիտակից, հասուն եւ վստահ՝ որ ճայնի էլեւէջներուն, զգացումի արտայայտութեան մէջ, ի յայտ կը բերէ արուեստի բոլոր նրբերանգները ի հիացումն յողմերուն:

Օր. Մարի Պոտուրեան հայկական անունի պարծանք մըն է իտալիոյ մէջ, մանաւանդ վեցնետիկ՝ երգի ու ներդաշնակութեան այս ֆաղաֆին մէջ: Իմբագրութիւնն կը մաղթէ նորանոր յաջողութիւններ, ի պատիւ հայ տաղանդին: